

کماں حجاءہ ہی سُتمان حراسان

ج

اراء عارف مسلم نامعصر حاضر

سال

کتابخانه‌های عمومی حصوصی آموزشی شخصی

۱۰۰۰
لاره ساره را داره همچنان کنید

شماره ۷

Central Reg

٨٤٠
الفان

٨٤١

شماره ثبت فرهنگ و هنر خراسان ۴۲۸ مورخ هفتم بهمن ماه ۱۳۵۱
از این کتاب تعداد ۱۵۰۰ جلد در چاپخانه خراسان با جلد زرگوب
چاپ گردید

فهرست مندرجات

صفحه	عنوان
۷	۱ - مقدمه
۹	۲ - پیش گفتار مؤلف
۱۱	۳ - خراسان (مهد سخنوران و دلیران)
۱۵	۴ - بخش اول : کتابخانه‌های استان خراسان درادوار گذشته
۱۶	۱ - کتابخانه‌های خراسان پس از اسلام
۲۳	۲ - کتابخانه‌های استان خراسان در قرن چهارم هجری
۳۱	۳ - کتابخانه‌های دوره مغول در خراسان
۳۸	۴ - کتابخانه‌های دوره تیموری
۴۶	۵ - کتابخانه‌های دوره صفوی
۴۹	۶ - کتابخانه‌های دوره قاجاریه و عصر حاضر
۵۳	۷ - بخش دوم : کتابخانه‌های کنونی استان خراسان

عنوان

قسمت اول

- ۵۴ ۱- قانون تأسیس کتابخانه‌های عمومی
- ۵۸ ۲- آئین نامه اصلاحی انجمن کتابخانه‌ها
- ۶۲ ۳- انجمن کتابخانه عمومی مشهد
- ۶۵ ۴- کتابخانه‌های عمومی استان خراسان
- ۹۰ قسمت دوم : کتابخانه‌های خصوصی ادارات و مدارس علوم دینی
- ۱۱۶ قسمت سوم : کتابخانه‌های سیار و کتابخانه‌های خانه‌فرهنگ روستائی
- قسمت چهارم : کتابخانه‌های آموزشی (دانشکده‌ها، هنرستانها،
- ۱۱۹ دبیرستانها، دبستانها)
- ۱۵۱ قسمت پنجم : کتابخانه‌های شخصی
- ۱۶۹ ۶- بخش سوم : فهرست مآخذ، اعلام، اماکن

قسمت چهارم

کتابخانه‌های آموزشی

همانطور یکه قبلا در مقدمه کتاب آورده شد هدف از بر شمردن کتابخانه‌های کوچک نه برای زیاد نمودن رقم کتابخانه‌های این استان است بلکه ضمن تقویت معنوی و نامبرد آنها در نظر است موجبات ترغیب فرهنگ دوستان جهت تکمیل این نوع کتابخانه‌ها فراهم گشته و با اهداء این مجموعه‌ها چیز و شاید آوردن آنها در ردیف کتابخانه‌های مقدماتی گامی برای توسعه بیشتر آنها در آینده برداشت شود باشد که این امر کوششی در راه آشنا ساختن بیشتر زونهایان کشور با کتاب و کتابخانه بشمار آید . شاید بی مورد نباشد که در اینجا از بعضی مؤسسات که تعداد قابل توجهی کتاب دارند و آنها را چون میزو صندلی شکسته در اطاقی انباشته‌اند و یا بعضی که بعنوان دکور از یک سری کتابهای خوش نقش نگار استفاده می‌کنند سخنی بمیان آید .

امیدوار است با اشاره با این نکته آنان که رهبری این امور را بعهده دارند فراتر نگریسته و با ارشاد مسئولین و دانش آموزان و واگذاری مسئولیت کتابخانه با آنان پایه گذاری تقویت کتابخانه‌های عمومی را در سطح مملکت فراهم آورند .

۴۴۹- کتابخانه مرکزی دانشگاه مشهد

کتابخانه مرکزی دانشگاه مشهد در سال ۱۳۵۰ بطور رسمی با فعالیت دامنه‌دار و همه جانبه خود در زمینه رشته‌های مختلف طبق برنامه

مشخص و معین خدمات فنی هر بوط به کلیه کتابخانه‌های دانشکده‌های
دانشگاه مشهد را دنبال می‌کند بر نامه کار این کتابخانه بشرح زیر
است :

- ۱- آماده سازی فهرست فویسی کلیه کتب اعم از فارسی یا سایر
زبانهای معتبر دنیا .
- ۲- تهیه وسفارش کتب مورد نیاز دانشگاه از داخل یا خارج
از کشور .
- ۳- تهیه وسفارش میکرو فیلم‌های مورد نیاز از سراسر جهان
- ۴- جمع آوری منابع و مأخذ علمی جهت استفاده اساتید محترم
دانشگاه در تهیه و تکمیل بر نامه‌های پژوهشی و تجسسی .
- ۵- تهیه نسخ عکس از منابع موجود در موزه‌ها و کتابخانه‌های
معتبر جهان .
- ۶- سفارش و کنترل دقیق متجاوز از هزار عنوان ژورنال و ادواری
در دانشگاه .
- ۷- ایجاد بر نامه‌های آموزشی کتابداری در داخل کتابخانه و
در مرکز خدمات کتابداری وزارت علوم در تهران .
- تعداد کتب موجود در کتابخانه مرکزی دانشگاه متجاوز از
۱۲۰۰ جلد است که ۱۰۰ جلد عکسی فارسی و بقیه انگلیسی و زبانهای
دیگر است .

۲۵۰ - کتابخانه دانشکده ادبیات مشهد
کتابخانه دانشکده ادبیات مشهد در سال ۱۳۳۵ تأسیس شده است
اخیراً تصمیم گرفته شده است که این کتابخانه به پاس خدمات شادر وان
۱۲۰

دکتر فیاض به نام او نامیده شود . ساعات کار کتابخانه از ۸ صبح تا ۸ بعدازظهر (به طور یکسره) است روزهای جمعه و سایر ایام تعطیل نیز کتابخانه ۸ صبح تا ۷ بعدازظهر باز است .

آمار تفکیکی کتب موجود در پایان سال ۱۳۵۰ بدین شرح بوده است .

جلد	۱۶۳۴۷	فارسی
«	۵۸۰۵	انگلیسی
«	۳۳۹۸	عربی
«	۵۶۳۷	فرانسه
«	۱۲۰	آلمانی
«	۱۹۳	سایر زبانها
«	۲۳۵	خطی
«	۱۶	عکسی

در این آمار دوره های جلد شده روزنامه ها و مجلات نیز منظور شده است امروز تعداد کل کتب و دوره های مجلات ۳۱۹۸۸ جلد است تعداد کارکنان کتابخانه شش نفر است . کتابخانه با روش دیوئی و بدطور (بسیه) اداره می شود . در طول سال تحصیلی از دانشجویان نیز کمک گرفته می شود و فعلاً پنج دانشجو کارهندان را یاری میدهند . تعداد مراجعان در روز بین ۳۰۰ تا ۴۰۰ نفر است که از این میان در حدود ۵۰ نفر کتاب به امامت میگیرند و بقیه در تالار قرائت خانه به طالعه می پردازنند .

کتابخانه دارای کمیته ای مرکب از پنج تن از اعضای کادر آموزشی

دانشکده و مسئول کتابخانه است که ماهی یک بار تشکیل جلسه میدهد
و به انتخاب کتاب و بررسی سایر مسائل موجود می پردازد.

خریدهای خارجی کتابخانه با کوپن یونسکو صورت می گیرد.

این کتابخانه دارای شرایط عضویت خاصی است که از طرف
کمیته مربوطه تنظیم و بمورد اجرا گذاشته شده است.

قدیمی ترین کتاب دانشکده ادبیات کتابی است آسمانی درباره
قرآن چاپ ۱۶۱۶ میلادی.

۲۵۱- کتابخانه دانشکده پزشکی مشهد

این کتابخانه در سال ۱۳۲۸ در زمان آموزشگاه عالی بهداری
تأسیس و پس از اینکه آموزشگاه عالی بهداری به دانشکده پزشکی
تبديل گردید این کتابخانه بنام دانشکده پزشکی نامگذاری شد.
تعداد کتب این کتابخانه تا تاریخ ۵۰/۱۰/۵ بیش از ۱۹۲۳ جلد
بشرح زیر بوده است.

فارسی	فرانسه	آلمانی	انگلیسی	روسی
۴۹۴۳	۲۸۴۱	۳۰۹۴	۶	۳۹

این کتابخانه با ۸ نفر کادر پرسنل ۸۶۹ نفر عضو دارد و اعضاء
و کادر آهونشی می توانند طی شرایط خاص از کتب موجود در کتابخانه
و خارج از محیط کتابخانه استفاده نمایند.

ساعت کار این کتابخانه از ۸ صبح تا ۹ شب یکسره است.
قدیمی ترین کتاب آن «کامل الصناعة الصنعتیه» تأثیف علی بن عباس
مجهوسی است.

۲۵۳- کتابخانه دانشکده علوم داروئی و تغذیه مشهد

بنیاد آن در سال ۱۳۵۰ و تعداد کتب آن قریب ۴۰۰ جلد است
دانشجویان از کتب کتابخانه بمدت یک‌پهنه بطور امامت استفاده می‌کنند.

۲۵۴- کتابخانه دانشکده علوم مشهد

این کتابخانه در سال ۱۳۴۲ تأسیس یافته روش کتابخانه‌گذگره است و مجموعاً دارای ۹۲۵۳ جلد کتاب است (انگلیسی ۴۹۹۷ فرانسه ۱۳۲۳ فارسی ۲۵۹۱ آلمانی ۳۴۲ عربی ۱۱) اساتید دانشگاه و کادر اداری میتوانند طبق شرایط خاصی عضو شده . واژ کتب کتابخانه بطور امامت استفاده کنند کتابخانه از ۸ صبح الی ۱۰ شب و نیز روزه‌ای تعطیل مفتوح است .

۲۵۵- کتابخانه دانشکده الهیات و معارف اسلامی مشهد

این کتابخانه از بدوات ایجاد دانشکده الهیات بسال ۱۳۳۷ شمسی در اطاق کوچکی بایکصد جلد کتاب بوجود آمده است بعداً مجموعه آقای کمال که بیشتر در زمینه ادب بود خردباری شد و از آن پس تعداد کتابها رو بازدید گذاشت در سال ۱۳۴۱ که محل دانشکده انتقال یافت محل کتابخانه نیز تغییر کرد و برنامه مطالعه اجباری جهت دانشجویان گذاشمند که میزان مراجعین بکتابخانه بالارفت لکن بر اثر زیاد شدن دانشجویان و نداشتن کلاس سالن قرائت گرفته شد و کتابها در اطاقی محبوس گردیده ای کتابخانه از مراجعه خالی نماند و در اوخر سال ۱۳۴۷ تعداد کتابها متوجه از نهضه از جلد شده بود در مردادماه ۱۳۴۸ کارمندان کتابخانه از طرف دانشکده در کلاس کارآموزی کتابداری که زیر نظر مرکز آماده سازی کتاب در سالن کتابخانه پزشکی تشکیل

شده بود شرکت کردند از این همکاری با خانه مسکن ملی با مرکز آماده سازی کتاب در تماس بوده و در همین سال بود که نقشه کتابخانه در محل ساخته شد. جدید دانشکده با نظر گروه متخصصین کتابداری آماده شد طبق این نقشه محل کتابخانه در دانشکده مشخص گردید و بسال ۱۳۴۹ تدریجیاً وسائل جدید کتابخانه تحت نظارت مرکز خدمات کتابداری تهران خریداری میشدند در اوایل سال ۱۳۵۰ که ساخته شده دانشکده در شرف اتمام بود به مرکز خدمات کتابداری تهران پیشنهاد

قسمتی از سالن مطالعه و مخزن کتابخانه دانشکده الهیات مشهد

طرح دکور کتابخانه داده شد و سپس مدرن ترین وسائل زیر نظر گروه متخصصین کتابداری تهران تهیه گردید این نکته راهنمایی داد آور شد که نظام کتابداری این کتابخانه تا این زمان بر مبنای قطع بوده نوع قفسه بندی (بسته) اما همانطور که قبل اشاره شده از مرداد ماه

۱۳۴۸ بعد در صدد تغییر روش و مشورت با گروه نامبرده در کیفیت پیاده کردن سیستم جدید بوده پیرو این تصمیم در خرداد ماه ۱۳۵۱ اجرای روش کنگره که جدیدترین سبک کتابداری در دنیا امروز است آغاز شد سایر مشخصات کتابخانه بشرح زیر است :

۱- تعداد کتب ۱۷۵۰۰ جلد که از این میان حدود یکهزار جلد

آن خطی و بقیه چاپی میباشد .

۲- نوع کتاب : در زمینه علوم فقه ، فلسفه ، تاریخ ، ادب .

جغرافیا تفسیر ، ادیان ، عرفان ، علوم قرآنی ، حدیث و ... بیانهای فارسی ، عربی ، انگلیسی ، فرانسه ، اردو ، روسی ، آلمانی است

۳- تعداد مراجعین : روزانه بطور متوسط ۱۳۰ الی ۱۵۰ نفر

۴- تعداد صندلی ۱۳۰ عدد که بیست دستگاه میز انفرادی برای

مطالعه اساتید و دانشجویان فوق لیسانس دارد (بمیزان $\frac{1}{3}$ دانشجویان)

۵- مساحت سالنهای مطالعه : دو سالن 18×36 متر مربع

باضافه هر کز کتابهای مرجع 5×10 و مرکز کتابهای خطی 3×4

این کتابخانه بمنظور کمک به گروههای تحقیقاتی و پیشبرد

بر نامه آهوزشی و جلب دانشجویان هرسه ماه یکباره بولتن تهیه و با ایراد

سخنواری و نمایش کتاب ، نظر مراجعین را بمحل کتابخانه جلب

میکند ، و بخارط آشنائی بیشتر دانشجویان بکتاب ورفع احتیاجات

مربوطه آنان انجمن کتاب تشکیل داده ومحل وسائل لازم در اختیار

آنها گذاشته شده که اداره آن بعده خود دانشجویان است .

لذیگر این برnamههای این کتابخانه میتوان .

۱- گردآوری منابع اسلامی بیانهای مختلف و زنده دنیا

- ۲- جمع آوری نسخ خطی و جذب میکرو فیلمهای از نفائس
و مخطوطات سایر کتابخانه‌های داخل و خارج کشور .
- ۳- آماده ساختن دستگاه فیلمبرداری از نسخ مخطوطه خود
جهت گروه تحقیقاتی دانشکده .

۲۵۵ - کتابخانه دانشکده دندانپزشکی مشهد

در سال ۱۳۴۴ تأسیس و از ساعت ۸ صبح الی ۸ بعد از ظهر مفتوح است این کتابخانه حدود ۲۰۰۰ جلد کتاب انگلیسی و ۴۰۰ جلد کتاب فارسی دارد روش کتابخانه کنگره با مخزن باز است و تعداد کل مراجع آن ماهیانه بطور تقریب ۵۰۰ نفر میباشد .

۲۵۶ - کتابخانه دبیرستان اسدالله علم مشهد

بنیاد این کتابخانه در سال ۱۳۵۱ انجام گرفته وهم اکنون متجاوز از ۳۱۰۰ جلد کتاب دارد که از آن ۲۵۹۰ جلد انگلیسی است ساعات کار این کتابخانه ۸ صبح تا ۵ بعد از ظهر است برای کتابخانه سالن و مخزن جداگانه‌ای در نظر گرفته شده و قریباً رسماً افتتاح خواهد شد

۲۵۷ - کتابخانه دانشرای مقدماتی بیرونی

در سال ۱۳۴۸ تأسیس و متجاوز از ۲۶۸ جلد کتاب دارد اداره این کتابخانه بعده دانش آموزان است .

۲۵۸ - کتابخانه دانشرای مقدماتی مشهد

بسال ۱۳۳۹ فعالیت خود را آغاز نموده وهم اکنون ۲۷۵۶ جلد کتاب فارسی و ۱۷۲ جلد کتاب انگلیسی دارد . از کتب این کتابخانه ۳۵۸ نفر اعضاء کتابخانه که سپاهی دانش و دانش آموزان دانشسر اهستند